

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

© 2015 ЛАЗАРЄВА О. В.

УДК 332.3:631:005.332.4

Лазарева О. В.

Управління конкурентоспроможністю сільськогосподарського землекористування

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад щодо управління конкурентоспроможністю сільськогосподарського землекористування, що базується на знаннях. У статті проаналізовано підходи до визначення терміну «економіка знань». Розкрито поняття «конкурентоспроможність землекористування». Викладено складові конкурентоспроможності землекористування. Запропоновано модель регіональної конкурентоспроможності землекористування, що формує стратегічні орієнтири конкурентоспроможності та умови її забезпечення. Викладено пріоритети розвитку землекористування, що базується на знаннях, його умови. Проаналізовано регіональні особливості аграрного виробництва. Розкрито переваги стратегії забезпечення конкурентоспроможності. Проаналізовано механізм регулювання конкурентоспроможності землекористування, що базується на знаннях. Доведено, що конкурентоспроможність землекористування слід розглядати з точки зору її інноваційності. Вказано, що тільки на основі економіки знань можна досягти тісної конвергенції сільськогосподарського землекористування як важливої умови його конкурентоспроможності.

Ключові слова: економіка знань, логістика оцінки конкурентоспроможності, модель регіональної конкурентоспроможності, конкурентоспроможність, регіональні агентства розвитку землекористувань, служби земельного консалтингу, механізм регулювання конкурентоспроможності

Рис.: 2. Бібл.: 16.

Лазарева Олена Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри державної політики та менеджменту, Чорноморський державний університет ім. П. Могили (вул. 68 Десантників, 10, Миколаїв, 54000, Україна)

Email: lazareva1480@mail.ru

УДК 332.3:631:005.332.4

UDC 332.3:631:005.332.4

Лазарева Е. В. Управление конкурентоспособностью сельскохозяйственного землепользования

Целью статьи является обоснование теоретико-методологических подходов к управлению конкурентоспособностью сельскохозяйственного землепользования, что основывается на знаниях. В статье проанализированы подходы к определению термина «экономика знаний». Раскрыто понятие «конкурентоспособность землепользования». Обоснованы составляющие конкурентоспособности землепользования. Представлена модель региональной конкурентоспособности землепользования, которая формирует стратегические ориентиры конкурентоспособности и условия ее обеспечения. Обоснованы приоритеты развития землепользования, что основывается на знаниях, его условия. Проанализированы региональные особенности аграрного производства. Раскрыты преимущества стратегии обеспечения конкурентоспособности. Проанализирован механизм регулирования конкурентоспособности землепользования, основанной на знаниях. Доказано, что конкурентоспособность землепользования следует рассматривать с точки зрения ее инновационности. Указано, что только на основе экономики знаний можно достичь тесной конвергенции сельскохозяйственного землепользования как важного условия его конкурентоспособности.

Ключевые слова: экономика знаний, логистика оценки конкурентоспособности, модель региональной конкурентоспособности, конкурентоспособность, региональные агентства развития землепользования, службы земельного консалтинга, механизм регулирования конкурентоспособности

Рис.: 2. Библ.: 16.

Лазарева Елена Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры государственной политики и менеджмента, Черноморский государственный университет им. П. Могили (ул. 68 Десантников, 10, Николаев, 54000, Украина)

Email: lazareva1480@mail.ru

Lazareva O. V. Management of Competitiveness of Agricultural Land Tenure

The aim of the article is to study the theoretical and methodological approaches to managing the competitiveness of agricultural land tenure based on knowledge. The paper analyzes the approaches to the definition of the term «knowledge economy». The essence of the notion «competitiveness of land tenure» has been revealed. The components of the competitiveness of land tenure have been justified. The model of regional competitiveness of land tenure forming strategic guidelines of the competitiveness and conditions for its support has been presented. The priorities in the development of knowledge-based land tenure and its conditions have been substantiated. The regional peculiarities of agricultural production have been analyzed. The advantages of the strategy to ensure competitiveness have been shown. The mechanism for regulation of the knowledge-based land tenure competitiveness has been analyzed. It has been proved that the land tenure competitiveness should be considered in terms of its innovation. It is indicated that only on the basis of the knowledge economy it is possible to achieve a close convergence of agricultural land tenure as an important condition of its competitiveness.

Key words: knowledge economy, logistics of the competitiveness assessment, model of regional competitiveness, competitiveness, regional agencies of land tenure development, land consulting services, regulatory mechanism of competitiveness

Pic.: 2. Bibl.: 16.

Lazareva Olena V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Public Policy and Management, Black Sea State University named after P. Mohyla (vul. 68 Desantnykiv, 10, Mykolaiv, 54000, Ukraine)

Email: lazareva1480@mail.ru

Вступ. Концепція інтенсифікації економічного зростання активізує пошук шляхів прискорення динаміки показників господарської діяльності, адекватних сучасному стану розвитку світової економіки. Відповідно до цього, впровадження інноваційної моделі землекористування, орієнтація на ефективне використання досягнень вітчизняної науки у сфері управління земельними ресурсами є невід'ємними складовими стратегії розвитку України.

У зв'язку з цим існує нагальна необхідність вирішення питань, пов'язаних із визначенням інноваційних аспектів формування політики землекористування, що ґрунтується на знаннях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Надзвичайно важливу роль відіграли дослідження С. М. Волкова, В. В. Горлачука [1], Д. І. Гнатковича, Д. С. Добряка [2], А. Г. Мартина [3], О. І. Котикової [4], А. Я. Сохничка [5], М. Г. Ступеня, А. М. Третяка [6] та ін., які надали нового імпульсу розвитку землекористування з позиції сучасності. В працях цих науковців висвітлюються теоретико-методичні засади управління землекористуванням, акцентується увага на формуванні концепції екологобезпечного використання землі та досліджуються пріоритетні напрями розвитку земельних відносин. Разом із тим, недостатньо дослідженими залишається ряд питань, пов'язаних з управлінням конкурентоспроможністю сільськогосподарського землекористування, що базується на знаннях. Зокрема, малодослідженою є проблема вивчення ролі економіки знань при управлінні сільськогосподарським землекористуванням.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є поглиблення теоретико-методологічних аспектів управління конкурентоспроможністю сільськогосподарського землекористування, що базується на знаннях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Положення щодо забезпечення конкурентоспроможності економіки визначені Стратегією розвитку України до 2020 року [7].

Стратегічним завданням на період 2020 року відповідно до згадуваної Стратегії є підвищення конкурентоспроможності землекористування та зміцнення його ресурсного потенціалу на основі економіки, заснованої на знаннях.

Термін «економіка знань» («knowledge-based-economy») одержав розповсюдження наприкінці 90-х років ХХ століття в економіці країн Європейського Союзу, хоча вперше цей термін ввів американський дослідник Ф. Махлуп [8] ще у 1962 році, розуміючи під цим поняттям сферу освіти, досліджень і розробок, зв'язків та інформаційну діяльність.

Характеристика економіки знань досить детально викладена Л. І. Федуловою. За її словами [9, с. 52], економіка знань – це економіка, що створює, розповсюджує та використовує знання для забезпечення свого зростання та конкурентоспроможності.

В. М. Геєць [10, с. 6] схиляється думки, що економіка знань – це економіка, в якій спеціалізовані і повсякденні знання є джерелом зростання.

Враховуючи вищевикладене, зазначимо, що економіка знань є підґрунтям і головною складовою інноваційної економіки. Відтак виробнича діяльність на селі повинна бути спроможною втілювати інтелектуальний капітал у результати виробничої діяльності. У цьому випадку економіка знань має сприяти розвитку ефективного землекористування, безперервному технологічному оновленню сільськогосподарського виробництва, бути орієнтованою на формування конкурентних переваг сільськогосподарського землекористування з метою його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Вчені вважають, що конкурентоспроможним «є таке землекористування, яке при мінімальних затратах факторів виробництва (землі, праці, капіталу) та припливі інвестицій і впровадженні нововведень забезпечує максимальний прибуток з одиниці площі завдяки виробництву екологічно чистої продукції без спричинення шкоди для навколишнього природного середовища [11, с. 10]».

В. В. Горлачук наголошує, що, власне, рівень конкурентоспроможності землекористування визначається шляхом співставлення відповідних показників його розвитку до середньозваженого балу бонітету ґрунту [12, с. 115].

Це є вагомим аргументом на користь визначення конкурентоспроможності, хоча, враховуючи те, що бали бонітету ґрунту були впроваджені у практику господарювання ще у 80-х роках минулого століття, то в умовах ринкової економіки вони втрачають своє функціональне призначення.

Вітчизняна система регулювання сільськогосподарського землекористування свідчить, що важелем розкриття конкурентоспроможності є абсолютні та порівняльні конкурентні переваги, які опосередковуються у процесі виробничої діяльності, а однією з ключових умов конкурентоспроможності є її здатність до динамічного пристосування до змін у структурі конкурентних переваг.

Принаймні, Я. А. Жаліло [13, с. 25] вважає, що «основним важелем забезпечення конкурентоспроможності є ефективність використання факторів виробництва, що пояснюється об'єктивним зростанням їхньої абсолютної вартості». Проте нами виявлено, що не завжди досягається взаємозв'язок між конкурентоспроможністю землекористування та факторами виробництва, про які згадувалось вище.

В землекористуванні сільськогосподарських підприємств України причинами низької конкурентоспроможності є такі: неврахування всіх наявних умов та можливостей виробництва продукції; відсутність зваженої конкурентної стратегії на ринку продукції; занадто висока вартість виробничих ресурсів для виробництва продукції; недостатня мотивація сільськогосподарських товаровиробників, відсутність ефективної системи управління і регулювання землекористуванням та ін.

Вважаємо, що суб'єкти господарювання на землі повинні запроваджувати комплекс заходів щодо раціонального використання і охорони земель. Зважаючи на це, звернемо увагу, що основними господарськими інструментами є запровадження системи сівозмін як головної умови збереження і відтворення родючості ґрунту. Лише за цієї умови можна очікувати на сталий розвиток землекористування, високу якість життя громадян.

Водночас, конкурентоспроможність землекористування в економіці має певні особливості.

Ми виходимо з того, що конкурентоспроможність є атрибутом кожного землекористування, яке діє в умовах поділу праці та товарному обміні. Прагнення досягти конкурентоспроможності є виразом національних економічних інтересів.

Вона народжується і розвивається у внутрішньому середовищі країни в умовах конкурентного змагання між суб'єктами землекористування.

Конкурентоспроможність землекористування визначається умовами економічного розвитку країни і залежить від здатності суб'єктів господарювання на землі використовувати конкурентні переваги.

Формуючи конкурентоспроможність землекористування, потрібно враховувати те, що позитивні надбання від ефективного використання землі мають балансуватися з виконанням бюджетних та інших програм розвитку регіонів. Конкурентоспроможність землекористування не повинна бути лише економічною метою, але й політичною, екологічною, соціальною та ін.

Важливою складовою конкурентоспроможності землекористування є досягнення стабільності сільськогосподарського виробництва, що передбачає:

- формування стабільного макро- і мікросередовища;
- земельних інституцій, що передбачають згаджену дію суб'єктів господарювання на землі в рамках правового поля;
- внутрішню конкуренцію між суб'єктами господарювання на землі та дієвих стимулів для економічного розвитку;
- сприятливий інвестиційний клімат для внутрішніх та іноземних інвесторів.

Власне, як зазначає Я. О. Жаліло [13, с. 96], ефективним є той власник, який здійснює послідовне зміцнення конкурентоспроможності. Але очевидним є той факт, що нині конкурентоспроможність землекористування залишається низькою, оскільки і досі не налагоджена ефективна система реалізації сільськогосподарської продукції, має місце певна відірваність сільськогосподарських виробни-

ків від ринків інформації, спостерігається низький рівень кредитування та бюджетного фінансування сільськогосподарських виробників, неналежною є система матеріально-технічного та виробничого обслуговування та ін.

Тому необхідною передумовою підвищення конкурентоспроможності є впровадження у практику суб'єктів господарювання на землі науково-технічних розробок, а національний аграрний сектор, будучи локомотивом національної економіки, має забезпечувати цю ідеологію шляхом розробки дієвих державних програм розвитку сільськогосподарського землекористування.

Однією зі складових конкурентоспроможності землекористування є створення умов для її підвищення, що має відбуватися за допомогою заходів щодо досягнення якості конкурентних стратегій та створення сприятливого середовища для формування інституціонального середовища у землекористуванні.

Нині в Україні розроблюється низка заходів, спрямованих на досягнення базових вимог конкурентоспроможності. Найбільш вагоме значення належить інвестиційним проектам, що складені відповідно до основних державних пріоритетів та носять назву «Національні проекти» [14].

Вважаємо, що основними інституційними чинниками, які дозволяють обґрунтувати конкурентоспроможність землекористування, є такі (рис. 1):

Враховання зазначених вимог щодо обґрунтування конкурентоспроможності землекористування за умови активізації сумарної взаємодії забезпечать позитивні очікувані результати.

Звернемо увагу, що модель регіональної конкурентоспроможності, розроблена фахівцями Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова, зорієнтована на зростання валового регіонального продукту та рівня зайнятості [15, с. 33].

Дана модель визначає такі основні умови конкурентоспроможності, як капітал, людські ресурси та базова інфраструктура, а зусилля щодо забезпечення конкурентоспроможності, згідно з цією моделлю, орієнтовані на зростання валового регіонального продукту на душу населення.

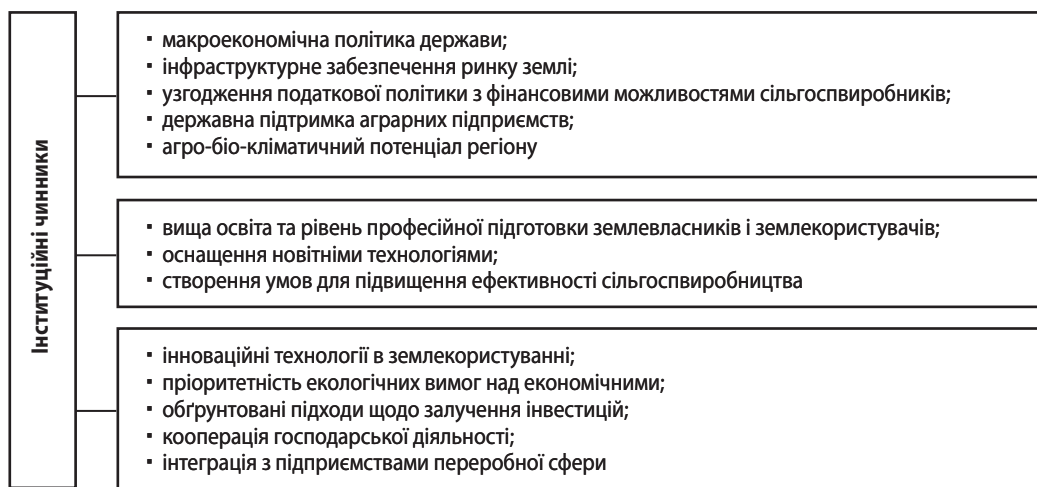

Рис. 1. Інституційні чинники конкурентоспроможності землекористування

В рамках дослідження нами розроблено модель регіональної конкурентоспроможності землекористування (рис. 2), яка передбачає врахування стратегічних орієнтирів конкурентоспроможності землекористування та формує умови її забезпечення. При дотриманні такого підходу, що

сприяє ефективному використанню наявного виробничо-ресурсного потенціалу, забезпечуватимуться чіткі орієнтири розвитку території.

При цьому пріоритетами розвитку землекористування, що базується на знаннях, мають бути такі умови:

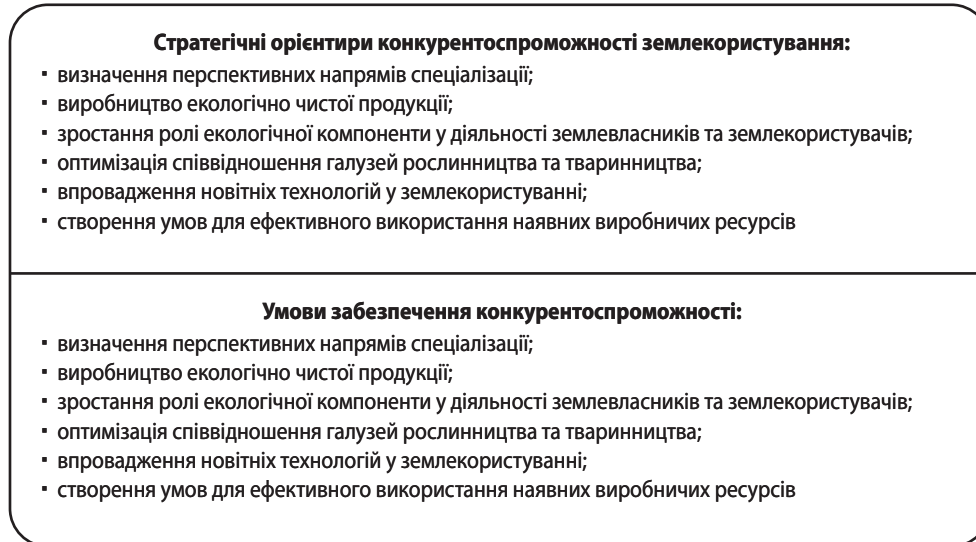

Рис. 2. Модель регіональної конкурентоспроможності землекористування

- створення об'єктивного картографічного забезпечення для організації раціонального використання землі, що дозволить реально позначати ділянки на карті;
- налагодження ефективної кооперації між суб'єктами господарювання, що дозволить позбавити посередницькі ланки у просуванні сільськогосподарської продукції від товаровиробника до споживача;
- забезпечення дієвої системи природоохоронних заходів, які мають бути спрямовані на поетапне поліпшення екологічного стану земельних ресурсів;
- здійснення моніторингу земель та за результатами його висновків забезпечення виконання заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів;
- проведення дієвого ґрунтового обстеження, яке має враховувати екологічний стан ґрунту, показники, що визначають родючість ґрунту та стан впливу ерозії.

Відповідно чинники конкурентоспроможності землекористування доцільно виділити такі:

- ефективна координація дій та співпраця між суб'єктами господарювання на землі, що дозволить використовувати наявні виробничі ресурси на умовах оренди та дозволить підвищити прибутковості;
- орієнтація державної політики на консолідацію суб'єктів господарської діяльності у межах певного регіону (доцільним є об'єднання фінансового та виробничого капіталів для формування виробничо-збутових мереж);
- дієвий моніторинг за діяльністю сільгоспвиробників, що дозволить врахувати фактори щодо

збільшення прибутковості землевласників та землекористувачів в межах певного регіону;

- передбачення загроз, які виникають внаслідок підвищення відкритості середовища господарювання суб'єкта на землі та запровадження таких важелів, які дозволяють нівелювати негативні для економіки землекористування наслідки, що посилять необхідність підвищення й ефективності моніторингу та сформує нові конкурентні переваги для національних сільськогосподарських виробників;
- посилення уваги до складових механізму раціонального землекористування, що повинні забезпечувати конкурентоспроможність у стратегічній перспективі;
- розвиток політики «людського чинника», орієнтованого на недопущення зниження рівня та якості життя населення.

Проблема підтримання конкурентоспроможності суб'єктів господарювання на землі вимагає постійної підтримки високої ефективності аграрного виробництва.

Формування конкурентних переваг у системі землекористування дозволить забезпечити підвищення добробуту людей та вирішити ключові проблеми, пов'язані з вимогами раціонального використання і охорони земель.

В умовах конкуренції вагоме значення має економічна глобалізація, характерними ознаками якої на селі є:

- загострення конкуренції між землекористувачами за джерела факторів виробництва (робоча сила, виробничі ресурси, сучасні технології для ведення бізнесу);
- посилення зусиль для розміщення на території сільськогосподарського землекористування най-

більш рентабельніших виробництв за новітніми технологіями.

Водночас конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції залежить не тільки від її конкретного виробника, але і від впливу зовнішнього середовища. У цьому контексті зазначимо, що актуальною залишається важливість підготовки кваліфікованих кадрів та прийняття ефективних управлінських дій суб'єктами господарювання, здатних забезпечувати конкурентоспроможність, злагодженого ведення бізнесу на селі.

Необхідно враховувати і регіональні особливості аграрного виробництва.

На рівні регіону доцільним є створення такої концепції, яка б забезпечувала процес економічного розвитку регіону. При цьому екологічний вектор розвитку має орієнтуватися на підтримку еколого-економічної ефективності виробництва.

Досягнення цих умов дозволить підвищити конкурентоспроможність землекористування та здобути конкурентні переваги на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Важливим для розвитку конкурентоспроможності землекористування є дотримання порівняльні конкурентних переваг, тобто передумови досягнення ним відповідного рівня конкурентного статусу в конкурентному середовищі.

Однією з ключових передумов щодо підвищення конкурентоспроможності є здатність суб'єктів землекористування динамічно пристосовуватися до будь-яких змін у структурі конкурентних переваг.

У зв'язку з цим важливим завданням стратегії забезпечення конкурентоспроможності є створення такого економіко-правового середовища для суб'єктів господарювання на землі, яке б сприяло підвищенню ефективності використання земельних ресурсів та розкриттю всіх наявних конкурентних переваг.

Визначальним наслідком стратегії забезпечення конкурентоспроможності має стати становлення таких землекористувань, які б могли стати основою для макроекономічної стабільності та конкурентоспроможності в умовах зовнішнього середовища.

При цьому стратегія розвитку території має спиратися на синергетичний ефект, що виникає внаслідок узгодження дій у сфері землекористування на основі реалізації потенціалу території.

Стратегію розвитку землекористування слід розглядати крізь призму зростання земельного потенціалу, фінансових та організаційних ресурсів, врегулювання та реалізації використання ресурсів території, максимізації ефективності використання земельних ресурсів.

Одним із потенційних способів зміцнення та підвищення конкурентоспроможності має стати розвиток мережі регіональних агентств розвитку землекористувань [16]. Зазначені агентства переводили б наявні на місцевому рівні проблеми у комерційні проекти, забезпечували координування дій органів місцевого самоврядування та представників бізнесових структур у розподілі та використанні ресурсів регіону. Вважаємо, що підвищення регіональної конкурентоспроможності повинно відбуватися через підсилення здатності землекористування до інновацій.

Регіональні агентства розвитку землекористувань

мають своїм завданням надання такого спектру послуг як встановлення міжрегіональних зв'язків, розвиток земельної інфраструктури, забезпечення дієвості земельного менеджменту, навчання, підготовка та перепідготовка землевпорядних кадрів, що сприятиме економічному розвитку землекористувань, забезпеченню добробуту населення.

Регіональні агентства розвитку землекористувань мають співпрацювати з органами місцевого самоврядування, з місцевими громадськими об'єднаннями, їх дії повинні бути орієнтовані на формування конкурентного середовища, що може зміцнити конкурентоспроможність землекористувань. Це сприятиме підвищенню ефективності земельної політики, формуванню відповідного рівня довіри до створення регіональних агентств розвитку землекористувань.

Конкурентоспроможність сільськогосподарського землекористування, що базується на знаннях, має ґрунтуватися на таких засадах:

- дослідження найбільш актуальних проблем у землекористуванні та привернення до них уваги в рамках національних інноваційних реформ;
- окреслення пріоритетів розбудови економіки знань у науково-технічній та інноваційній сферах земельних ресурсів;
- інтеграції освіти, науки і виробництва, спрямовуючи їх на самовідтворення та відновлення;
- врахування імперативів економічної конкурентоспроможності на основі консолідації методологічних, інформаційних, виробничих інфраструктур.

Висновки. Враховуючи викладені вище положення, можна зробити висновок, що тільки на основі економіки знань можна досягти тісної конвергенції сільськогосподарського землекористування як важливої умови його конкурентоспроможності. А вирішення питань конвергенції, спрямованих на процес управління і регулювання господарської діяльності на землі, є фактором становлення високотехнологічної економіки сільськогосподарського землекористування, стимулювання інноваційної моделі розвитку та інформаційного забезпечення.

Перспективи подальших досліджень вивчення ролі економіки знань в управлінні сільськогосподарським землекористуванням мають передбачати впровадження у практику інноваційних підходів на основі економіко-математичної моделі оптимізації землекористування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горлачук В. В. Організаційно-економічні засади управління процесом раціоналізації використання земель в аграрній сфері: монографія / В. В. Горлачук, І. М. Семенчук, О. В. Лазарева. – Миколаїв: Іліон, 2014. – 214 с.
2. Добряк Д. С. Ефективність екологобезпечного землекористування в Україні в ринкових умовах / Д. С. Добряк, В. М. Будзак, О. С. Будзак // Економіка України. – 2013. – № 7 (620). – С. 84.
3. Мартин А. Г. Регулювання ринку земель в Україні: монографія / А. Г. Мартин. – К.: АграрМедіа Груп, 2011. – 252 с.
4. Котикова О. І. Тенденції вітчизняного землекористування та закономірності переходу його до моделі стійкого розвитку / О. І. Котикова // Вісник аграрної науки Причорномор'я. –

2009. – Т. 1, вип. 3 (42). – С. 74 – 78 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mnau.edu.ua/ua/04_04.html

5. Сохнич А. Я. Моніторинг земель. Технологічні засади : навчальний посібник / А. Я. Сохнич, В. В. Горлачук. – Львів : НВФ «Українські технології», 2005. – 116 с.

6. Третяк А. М. Завдання та механізми реалізації державної екологічної земельної політики в сучасних умовах / А. М. Третяк // Економічні науки. – 2011. – № 4. – С. 59 – 67.

7. Стратегія розвитку України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dsaua.org>

8. Махлуп Ф. Производство и распространение знаний в США / Ф. Махлуп ; [пер. с англ.]. – М. : Прогресс, 1966. – 462 с.

9. Федулова Л. І. Економіка знань : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. І. Федулова ; НАН України, Інститут економіки та прогнозування НАН України. – К., 2009. – 600 с.

10. Геєць В. Характер перехідних процесів до економік знань / В. М. Геєць // Економіка України. – 2004. – № 4. – С. 4 – 14.

11. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств : навчальний посібник / [В. В. Горлачук, І. М. Песчанська, А. М. Малачієв та ін.]. – Миколаїв : Іліон, 2011. – 202 с.

12. Горлачук В. В. Формування конкурентоспроможності землекористування в регіоні / В. В. Горлачук // Наукові праці. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – Т. 133, вип. 120. – С. 110 – 115.

13. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / [Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк, Я. В. Белінська та ін.] ; за ред. Я. А. Жаліло. – К. : НІСД, 2005. – 388 с.

14. Про національні проекти / Державне агентство з інвестицій та управління національними програмами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrproject.gov.ua>

15. Конкурентоспроможність регіонів України: стан і проблеми (Робочі матеріали до Круглого столу 28.05.2008 р.). – К. : Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова, 2008. – 56 с. – С. 16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uceps.org/additional/analytical_report_NSD99_ukr.pdf

16. Danson M. The Evolution of Economic Development Agencies: Findings from a Benchmarking Exercise / M. Danson, E. Helinska-Hughes, M. Hughes.

REFERENCES

Dobriak, D. S., Budziak, V. M., and Budziak, O. S. "Efektyvnist ekolohobezpechnoho zemlekorystuvannia v Ukraini v rynkovykh umovakh" [The effectiveness of ecologically safe land use in Ukraine in market conditions]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 7 (620) (2013): 84-.

Danson, M., Helinska-Hughes, E., and Hughes, M. The Evolution of Economic Development Agencies: Findings from a Benchmarking Exercise.

Fedulova, L. I. *Ekonomika znan* [Knowledge Economy]. Kyiv, 2009.

Heiets, V. M. "Kharakter perekhidnykh protsesiv do ekonomik znan" [The nature of the transition process to the knowledge economy]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 4 (2004): 4-14.

Horlachuk, V. V. et al. *Konkurentospromozhnist silskohospodarskykh pidpriemstv* [The competitiveness of agricultural enterprises]. Mykolaiv: Ilion, 2011.

Horlachuk, V. V. "Formuvannia konkurentospromozhnosti zemlekorystuvannia v rehioni" [Formation of competitiveness of land use in the region]. *Naukovi pratsi vol. 133, no. 120* (2010): 110-115.

Horlachuk, V. V., Semenchuk, I. M., and Lazarieva, O. V. *Orh-anizatsiino-ekonomichni zasady upravlinnia protsesom ratsionalizatsii vykorystannia zemel v aharnii sferi* [Organizational and economic principles of managing the process of rationalization of land use in agriculture]. Mykolaiv: Ilion, 2014.

Kotykova, O. I. "Tendentsii vitchyznianoho zemlekorystuvannia ta zakonornosti perekhodu ioho do modeli stiikoho rozvytku" [Trends in domestic land use laws and its transition to a model of sustainable development]. http://www.mnau.edu.ua/ua/04_04.html

"Konkurentospromozhnist rehioniv Ukrainy: stan i problemy (Robochi materialy do Kruhloho stolu 28.05.2008 r.)" [Competitiveness of Regions of Ukraine: state and problems (Working Papers for the Round table 28.05.2008 g.)]. http://www.uceps.org/additional/analytical_report_NSD99_ukr.pdf

Makhlup, F. *Proizvodstvo i rasprostranenie znanii v SShA* [Production and dissemination of knowledge in the United States]. Moscow: Progress, 1966.

Martyn, A. H. *Rehuliuвання ринку земель в Україні* [Regulation of the land market in Ukraine]. Kyiv: AhrarMedia Hrup, 2011.

"Pro natsionalni proekty" [On national projects]. <http://www.ukrproject.gov.ua>

Sokhnych, A. Ya., and Horlachuk, V. V. *Monitoryng zemel. Tekhnolohichni zasady* [Monitoring land. Technological principles]. Lviv: NVF «Ukrainski tekhnolohii», 2005.

"Stratehiia rozvytku Ukrainy do 2020 roku" [Strategy of Ukraine until 2020]. <http://www.dsaua.org>

Tretiak, A. M. "Zavdannia ta mekhanizmy realizatsii derzhavnoi ekolohichnoi zemelnoi polityky v suchasnykh umovakh" [Objectives and mechanisms for the implementation of the state environmental land policy in modern conditions]. *Ekonomichni nauky*, no. 4 (2011): 59-67.

Zhalilo, Ya. A. et al. *Konkurentospromozhnist ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii* [The competitiveness of Ukraine's economy under globalization]. Kyiv: NISD, 2005.